

2. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989 р. ООН. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

3. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства: Міжнародний документ від 25.10.2007 р. Рада Європи. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text.

4. Декларація прав дитини: Міжнародний документ від 20.11.1959 р. ООН. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text.

Василь БЕРЕЗНЯК

завідувач кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
підполковник поліції

Діана РУКІНА

здобувач вищої освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Правовий режим воєнного стану, спричинений тривалим збройним конфліктом, створює низку викликів для захисту прав дітей, які є однією з найуразливіших категорій населення. Водночас збройні конфлікти призводять до систематичних порушень основоположних прав дитини, закріплених у міжнародних і національних нормативно-правових актах, таких як Конвенція ООН про права дитини (1989), Женевські конвенції (1949), Конституція України та Закон України «Про охорону дитинства». Ці порушення охоплюють право на життя, освіту, медичну допомогу, психологічну підтримку, захист від насильства, експлуатації та дискримінації, що чинить руйнівний вплив на фізичний, психічний і соціальний розвиток дітей. У контексті воєнного стану такі проблеми набувають особливої гостроти, оскільки поєднання бойових дій, економічної нестабільності та гуманітарної кризи створює умови, в яких діти стають ще більш беззахисними [1, с. 98].

Одним із таких викликів є обмеження доступу до освіти. Руйнування шкіл, дитячих садків та інших освітніх закладів унаслідок бойових дій унеможливорює організацію повноцінного освітнього процесу для мільйонів українських дітей. У зонах активних бойових дій, а також у тимчасово окупованих регіонах ситуація ускладнюється відсутністю безпеки, електроенергії,

інтернету та технічних засобів. При цьому дистанційне навчання, як основна альтернативна форма здобуття освіти, також має низку перешкод. Зокрема, значна кількість дітей, особливо з малозабезпечених сімей або сімей внутрішньо переміщених осіб, не має доступу до комп'ютерів, планшетів чи стабільного інтернет-з'єднання. Крім того, недостатня підготовка педагогів до роботи з онлайн-формами, обмежена кількість якісних цифрових освітніх ресурсів і перебої з електропостачанням знижують ефективність дистанційного навчання. Це створює ризик освітньої нерівності, втрати академічних навичок, зниження мотивації до навчання та соціальної ізоляції, що може мати довгострокові наслідки для інтелектуального розвитку дітей і їхньої здатності інтегруватися в суспільство в майбутньому [2, с. 80].

Не менш критичною є проблема обмеженого доступу до медичної допомоги та психологічної підтримки. Збройний конфлікт призвів до руйнування значної кількості медичних закладів, зокрема дитячих лікарень, поліклінік і реабілітаційних центрів. Дефіцит кваліфікованого медичного персоналу, медикаментів, обладнання та інших ресурсів унеможливорює надання своєчасної та якісної медичної допомоги дітям, особливо тим, хто страждає від хронічних захворювань або отримав травми внаслідок бойових дій [3].

Окрім цього, психологічні травми, посттравматичний синдром, депресія, тривожність та інші психологічні розлади, викликані постійним стресом від обстрілів, втратою близьких, вимушеним переміщенням, невизначеністю майбутнього та життя в умовах нестабільності, негативно впливають на психічне здоров'я дітей. Однак брак дитячих психологів, обмежені ресурси для психосоціальної реабілітації та недостатня увага до цієї проблеми на державному рівні ускладнюють надання необхідної підтримки. Це може призвести до довготривалих негативних наслідків для психічного здоров'я дітей, що вплине на їхню здатність до навчання, соціалізації та адаптації до нормального життя після завершення збройного конфлікту.

Воєнний стан також значно підвищує ризик насильства, експлуатації та торгівлі дітьми [4, с. 21]. Вимушене переміщення сімей, розлука з батьками, економічна нестабільність і відсутність безпечного середовища створюють передумови для сексуального та фізичного насильства, примусової дитячої праці, вербування дітей до незаконних збройних формувань та інших форм експлуатації. Особливо вразливими є діти, які втратили батьків, залишилися без нагляду або перебувають у тимчасових притулках чи громадах без належного захисту. Відсутність ефективних механізмів моніторингу та швидкого реагування на такі випадки лише погіршує ситуацію, залишаючи дітей беззахисними перед цими загрозами [5, с. 267].

Незважаючи на зусилля держави, міжнародних організацій і громадянського суспільства, ефективна реалізація політики захисту прав дітей стикається з низкою перешкод. Недостатня координація між

державними установами, неурядовими організаціями та міжнародними партнерами призводить до дублювання зусиль або прогалин у наданні допомоги. Брак фінансування та ресурсів обмежує можливості для відновлення освітньої та медичної інфраструктури, створення безпечних просторів і забезпечення базових потреб дітей. Воєнна ситуація ускладнює доступ до постраждалих регіонів, що перешкоджає своєчасному наданню гуманітарної допомоги. Крім того, правові механізми, які регулюють захист прав дітей, часто залишаються декларативними через відсутність практичних інструментів їх реалізації в умовах воєнного стану.

Для подолання цих викликів необхідний комплексний підхід, який поєднує оперативні заходи та довгострокову стратегію. По-перше, необхідно вдосконалити систему дистанційної освіти шляхом розширення доступу до цифрових платформ, забезпечення дітей із вразливих категорій необхідними гаджетами та стабільним інтернет-з'єднанням, а також організації навчання вчителів для ефективного використання онлайн-ресурсів. По-друге, слід розширити доступ до психологічної підтримки через створення мобільних груп психологів, мережі центрів психосоціальної реабілітації та навчання батьків і вчителів основам психологічної першої допомоги. По-третє, необхідно організувати безпечні простори та притулки для дітей, де вони могли б перебувати під наглядом кваліфікованих фахівців, отримувати освіту, харчування та захист від насильства. По-четверте, створення дієвих механізмів моніторингу порушень прав дітей і оперативного реагування на випадки насильства чи експлуатації є критично важливим для їхнього захисту. Нарешті, активізація співпраці з міжнародними організаціями, такими як ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО та Міжнародний комітет Червоного Хреста, сприятиме залученню додаткових ресурсів і експертизи для реалізації цих заходів.

Отже, захист прав дітей в умовах воєнного стану є не лише гуманітарним, але й стратегічним завданням, адже від цього залежить майбутнє України. Лише спільними зусиллями держави, міжнародної спільноти, неурядових організацій і громадянського суспільства можна забезпечити належний захист і підтримку дітей, які постраждали від воєнного стану. Це вимагає не тільки оперативного реагування на поточні виклики, але й розробки довгострокової стратегії, спрямованої на відновлення інфраструктури, соціальну інтеграцію дітей і їх підготовку до повноцінного життя після завершення конфлікту.

Список використаних джерел

1. Рукіна Д. О., Левін О. Л. Окремі питання існування демократії в умовах воєнного стану. *Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану*: матер. I Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 18 жовтня 2024 р.). Кропивницький : ДонДУВС, 2024. С. 97-99. URL : <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2025/01/zbirnyk-18-zhovtnya-2024.pdf#page=98>.

2. Березняк В. С., Шаблистий В. В., Каторкін Р. А. Кримінологічні аспекти деліктної поведінки дітей в Україні. *Juvenile policy as a component of supporting Ukraine's*

national security and defense (dedicated to the 53rd anniversary of the UN General Assembly adoption of the Declaration of the Rights of the Child and the 56th anniversary of the establishment of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs): Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. P. 79-102. URL : <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/287/7882/16460-1>.

3. Шаблистий В. В., Рукіна Д. О. Теоретико-прикладні проблеми питання удосконалення специфіки психологічної підготовки поліцейських задля несення служби в умовах воєнного стану. *Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 29 лютого 2024 р.). Дніпро : ДДУВС, 2024. С. 539-541. URL : <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/13987/1/86.pdf>.

4. Людвік В. Д. Організація повернення постраждалих від торгівлі людьми з-за кордону: питання правового регулювання та правореалізації: метод. реком. Дніпро : ДДУВС, 2017. 71 с.

5. Leheza, Ye., Korniienko, M., Berezniak, V., Mariienko A., & Radchuk, A. (2024). Legal Regulation of Liability for Illegal Deportation of Children: Administrative, Criminal Aspects, Experience of Ukraine and International Standards. *Revista Juridica Portucalense*, 257-274.

Taştan COŞKUN

Proffesor

of National Police Academy

of the Turkish Republic,

Doctor of Sciences Law, Proffesor

(Turkey)

FEATURES OF THE APPLICATION OF COERCIVE MEASURES OF INFLUENCE ON PERSONS WHO HAVE COMMITTED DOMESTIC VIOLENCE UNDER THE LEGISLATION OF TURKEY

Analysis of foreign legislation shows that in most developed countries of Europe and the world, the removal of the offender is an effective coercive measure of influence on the person who committed domestic violence. Thus, the German Law of January 1, 2002 «On Protection from Domestic Violence» states that a person who committed domestic violence, by decision of an authorized police official, is temporarily evicted (removed) from his family for a period of 10 days [1, p. 45], at the same time this measure is temporary in nature, and only by court decision can such special measures be applied as: a ban on entering one's house (apartment), the impossibility of being near it closer than the distance determined by the court; restriction of contacts with children, a woman or another person who has become a victim of domestic violence; a ban on communication (including through means of communication), correspondence with the victims for a certain period. The French law of April 4, 2006 «On strengthening the prevention and punishment of violence in the family or against a minor» provides that specialized courts operating in the system of courts of general jurisdiction may issue orders